

Finišo tiesioji: kas atstovaus pasaulio lietuviams naujos kadencijos Seime?

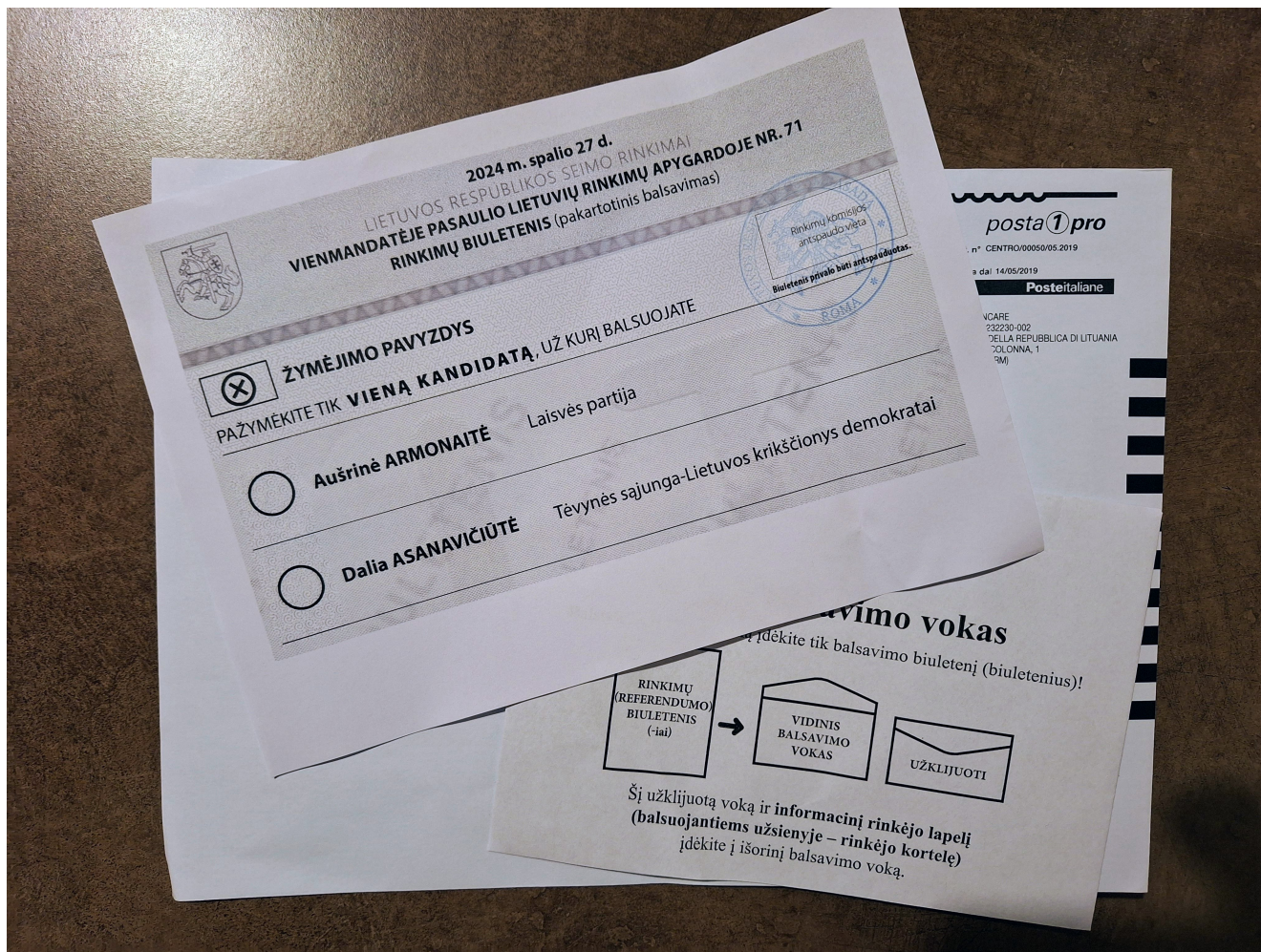
Rinkimai į Lietuvos Respublikos Seimą dar nesibaigė. Spalio 27 d. 63-ose vienmandatėse apygardose vyks antri turai, tarp jų ir Pasaulio lietuvių apygardoje. Joje, kaip ir prieš ketverius metus, varžysis Aušrinė Armonaitė (Laisvės partija) ir Dalia Asanavičiūtė (Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai - TS LKD). Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB), Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) ir Globalios Lietuvos lyderių (GLL) iniciatyva kandidatės susitiko virtualiuose debatuose ir atsakė į diasporai rūpimus klausimus. Kandidačių pozicijos išsiskyrė keliais klausimais, taip pat ir apie gimstant įgytos pilietybės išsaugojimo problemos sprendimo būdus.

Ana Vengrovskaja

PASAULIOLIETUVIS.LT

Spalio 19 d. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, spalio 13 d. vykusiuose rinkimuose užsienyje balsavo 32776 rinkėjai. Į antrą turą užtikrintai išėjo dvi gerai pasaulio lietuviams pažįstamos kandidatės, surinkusios labai panašų balsų skaičių: A. Armonaitė - 29,75 proc. ir D. Asanavičiūtė - 29,18 proc. (nuo dalyvavusių rinkėjų).

Abi kandidatės jau ėjo Seimo narių pareigas praeitoje kadencijoje - A. Armonaitė buvo išrinkta Pasaulio lietuvių apygardoje, o D. Asanavičiūtė į parlamentą pateko per Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos sąrašus.

Pasaulio lietuvių apygardos antrojo turo rinkimų biuletenis | Anos Vengrovskajos nuotr.

Keletą dienų prieš debatus rinkėjai renginio organizatoriaus atsiuntė apie 40 klausimų, iš kurių buvo išrinkti 10 aktualiausių. Pirmiausia pasaulio lietuviai norėjo sužinoti, kokius du savo nuveiktus darbus praėjo kadencijoje kandidatės išskirtų kaip svarbiausius.

Kaip ministrė aš ketverius metus turėjau labai daug iššūkių, bet mums pavyko sukurti tokią Lietuvą ir išlaikyti tokią ekonomiką, į kurią norisi sugrįžti. Ir darbo vietų, ir investicijų prasme Lietuva nėra pigios darbo vietos šalis.

2020 m. Pasaulio lietuvių vienmandatėje apygardoje išrinkta, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministrės pareigas pastaruosius ketverius metus einanti Aušrinė Armonaitė norėjo išskirti du darbus diasporai ir du darbus Lietuvai.

„Jei tėveliai praleisdavo terminą iki 18 metų vaikui išsaugoti Lietuvos pilietybę, prarasdavome daug piliečių. Mano įstatymo projektas, prie kurio prisijungti

pakviečiau kolegas ir Dalią (Asanavičiūtę – aut. pastaba), buvo priimtas ir jis veikia. Tai kviečiu visus, kam, pavyzdžiui, 29-eri ir kurių tėvai vis dėlto nesuspėjo to padaryti, atsikurti pilietybę. Kitaip tariant, vaikų klausimą Lietuva išsprendė visiškai.

Antras didelis darbas <...> yra asmenvardžių rašyba. W, X, Q, kam reikia dvigubos N – tarptautinės šeimas sukūrusiems lietuviams yra labai aktualu. Mes gaudavom daugybę klausimų dar net ankstesnėje kadencijoje, tai išspręsta.

Kaip ministrė aš ketverius metus turėjau labai daug iššūkių, bet mums pavyko sukurti tokią Lietuvą ir išlaikyti tokią ekonomiką, į kurią norisi sugrįžti. Ir darbo vietų, ir investicijų prasme Lietuva nėra pigios darbo vietos šalis. Čia mes su verslu sukūrėme 20 tūkst. darbo vietų ir turim aibę grįžimo iniciatyvų diasporai“, – vardijo A. Armonaitė.

Lituanistinio švietimo finansavimas: kelias nueitas tikrai labai sudėtingas ir ilgas, bet šiandien mes turime finansuojamas lituanistines mokyklas – tai yra didžiulis stebuklas ir didžiulis perversmas.

Oponentė Dalia Asanavičiūtė pasakojo, kad gyvenimo Jungtinėje Karalystėje ir dalyvavimo bendruomenės veikloje patirtis jai padėjo išsiugdyti stiprų diasporos poreikių supratimą.

„Sunku įvertinti vieną ar du svarbiausius darbus, bet, jeigu reikia, du galiu pabrėžti. Lituanistinio švietimo finansavimas: kelias nueitas tikrai labai sudėtingas ir ilgas, bet šiandien mes turime finansuojamas lituanistines mokyklas – tai yra didžiulis stebuklas ir didžiulis perversmas.

Antras dalykas, kuris yra labai svarbus ir į kurį įdėjau 200 proc. jėgų – ir savo, ir jūsų, kurie dalyvavote visame tame – tai yra pilietybės išsaugojimo referendumas. Ir nors jis nepavyko – dėl to tikrai nuoširdžiai apgailestauju ir man be galo skaudu, – bet pilietybės klausimai yra sprendžiami: kadencijos pradžioje išspręsta pilietybė vaikams. Vienos Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos, kurios buvau narė iš PLB pusės, kadencijos metu Laura Vidžiūnaitė iš JAV pasiūlė išimtį vaikams – kad jie, iki 18 metų įgiję pilietybę, ją išsaugotų iki gyvenimo pabaigos.

Šios kadencijos pradžioje mes tą išimtį priėmėme, todėl vaikai gali tai turėti. Na ir

dabar yra užregistruotos dvi išimtys – kad būtų penkerių metų moratoriumas pilietybės atėmimui ir kad NATO, ES, NATO partnerių valstybių pilietybę įgiję žmonės Lietuvos pilietybę išsaugotų“, – pasakojo D. Asanavičiūtė.

Išsiskyrė nuomonės, kaip spręsti pilietybės išsaugojimo klausimą

Apie nepasisėkusį referendumą ir pilietybės išsaugojimą kandidatės kalbėjo ir vėlesnėje debatų dalyje. Nors abi kandidatės palaiko pilietybės išsaugojimą, jų vizijos, kaip toliau elgtis, norint spręsti įsisenėjusią problemą, išsiskyrė.

Įstatymo projektas, kuris jau yra registruotas, numato visų pirma penkerių metų moratoriumą pilietybės atėmimui. Jį priėmus, pilietybė nebūtų atimama iš viso, žmonės turėtų dvi pilietybes. Pasibaigus moratoriumui, įsigaliojūt kitos taisyklės <...>

Pasak D. Asanavičiūtės, pirmiausia pilietybės įstatyme turi atsirasti kelios pilietybės netekimo procedūrą apsunkinančios taisyklės.

„Įstatymo projektas, kuris jau yra registruotas, numato visų pirma penkerių metų moratoriumą pilietybės atėmimui. Jį priėmus, pilietybė nebūtų atimama iš viso, žmonės turėtų dvi pilietybes. Pasibaigus moratoriumui, įsigaliojūt kitos taisyklės – kad žmogus, prieš jam netenkant pilietybės, dalyvautų tame procese, taip pat kad būtų atliktas žmogaus ir valstybės praradimo vertinimas – koks būtų nuostolis valstybei ir žmogui, jeigu jis tos pilietybės netektų. Prezidento institucija turėtų dėti paskutinį parašą dėl pilietybės netekimo ir, aišku, teismų sistema taip pat turėtų turėti dalį šiame procese. Tai įneštų šiokių tokių balansą“, – sakė Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininkė.

Mums vis tiek reikės, kad referendumas įvyktų. Tas don't ask, don't tell (liet. neklausk, nesakyk) principas, kurį Dalia vadina moratoriumu, yra laikini sprendimai. Referendumas neįvyks, jeigu iš esmės nepakeisime taisyklių.

A. Armonaitės manymu, penkerių metų moratoriumas yra laikinas sprendimas ir pilietybės išsaugojimo klausimas galutinai turės būti išspręstas dar viename referendume, kurio kartelę būtina sumažinti.

„Mums vis tiek reikės, kad referendumas įvyktų. Tas don't ask, don't tell (liet. neklausk, nesakyk) principas, kurį Dalia vadina moratoriumu, yra laikini

sprendimai. Referendumas neįvyks, jeigu iš esmės nepakeisime taisyklių. Aš atsisėdau su buvusiu Konstitucinio Teismo pirmininku Dainiumi Žalimu ir sakau: ką darom? Jis sako: Lietuvoje kažkodėl visi bijo keisti referendumo kartelę, bet tai yra visiška nesąmonė, tai yra pats griežčiausias reguliavimas Europoje.

Konstitucinis Teismas savo išaiškinimais yra apsaugojęs brangiausius straipsnius, tokius, kaip pirmas – „Lietuva yra demokratinė nepriklausoma valstybė“. Jų referendumais keisti net negalima. Mes turime pradėti atvirą valstybės lygio diskusiją dėl referendumo kartelės – aš bandžiau tai siūlyti, bet koalicijos partneriai konservatoriai – tiesa, ne Dalia, galiu pasakyt iš karto – kolegos, kurie sprendė, sakė, cituoju: „Mes per save neperlipsim.“

Valstybė turi diskutuoti dėl to ir priimti sprendimus ir čia yra didelis projektas artimiausiai kadencijai“, – teigė ekonomikos ir inovacijų ministrė.

Pasaulio lietuvių apygarda gali išnykti

Debatų dalyvės aptarė Pasaulio lietuvių apygardos išlikimo problematiką. Tam, kad apygarda liktų ir 2028 m. rinkimuose, joje turi balsuoti 36940 rinkėjų. Šiandien iki numatyto skaičiaus trūksta 4164 balsų. Jei pasaulio lietuviai nebus itin aktyvūs netrukus vyksiančiame antrame rinkimų ture, apygarda gali būti panaikinta.

Abi kandidatės teigė, kad reikalingos pataisos Lietuvos Respublikos rinkimų kodekse – šiuo metu Lietuvoje vienmandatės apygardos sudaromos pagal registruotų piliečių skaičių, o Pasaulio lietuvių apygardą – pagal balsavusiųjų rinkimuose skaičių.

Pataisas abi oponentės jau yra registravusios – D. Asanavičiūtė tai padarė dar 2023 m., tačiau nepakako Seimo narių pritarimo, A. Armonaitė pataisas registravo prieš kelias dienas.

Ar Seime galime pamatyti abi kandidates?

Tiesioginės debatų transliacijos metu komentatoriai aktyviai palaikė abi oponentes. Kai kurie vylėsi, kad naujosios kadencijos Seime būtų šaunu pamatyti jas abi.

Jeigu manęs pasaulio lietuviai neišrinks šioje vienmandatėje, manęs apskritai Seime nebus ir tos kokybės, kokią per dvi kadencijas įnešėme su komanda ir

mano iniciatyva, neliks.

A. Armonaitė teigė, kad pradėtus pažangius darbus reikia tęsti, o Pasaulio lietuvių apygarda jai yra vienintelė galimybė pateikti į Seimą (primename, kad jos vadovaujama Laisvės partija rinkimuose daugiamandatėje apygardoje neperkopė 5 proc. kartelės ir į Seimą nepateko). Kandidatė sakė, kad jau yra dirbusi opozicijoje ir, jei būtų išrinkta, žadėjo dirbti aktyviai ir kibiai.

„Jeigu manęs pasaulio lietuviai neišrinks šioje vienmandatėje, manęs apskritai Seime nebus ir tos kokybės, kokią per dvi kadencijas įnešėme su komanda ir mano iniciatyva, neliks. <...> Iš tikrųjų Dalia bus Seime, nes Tėvynės Sąjunga turi 33 antrus turus, o tu, Dalia, atrodo, esi aštunta už brūkšnio sąrašę, aš praktiškai galiu tave pasveikinti, kad per sąrašą tikrai pateksi. <...> Jeigu jūs norite mus abi matyti Seime, šį kartą reikia palaikyti mane“, – sakė Laisvės partijos lyderė.

Labai gaila, kad manipuluojama, kad jau esu Seime, aš Seime nesu ir tam reikalingas vienmنداčių laimėjimas.

D. Asanavičiūtė oponavo, kad jos laimėjimas pagal sąrašą kol kas yra teorinis, ir pridėjo, kad „vienas lauke ne karys“, o ji, būdama išrinkta ir atsidūrusi opozicijoje, turėtų tvirtą partijos užnugarį.

„Reikia nepamiršti, kad nesu viena. <...> TS-LKD – jau 18 mandatų laimėjo ir tikrai labai gaila, kad manipuluojama, kad jau esu Seime, aš Seime nesu ir tam reikalingas vienmنداčių laimėjimas. <...> Supraskime, kad didelė komanda, stipri komanda yra garantija tam tikrų darbų tęstinumo ir garantija šiais neramiais laikais. Jau turime tikrai labai keistų žmonių Seime“, – priminė D. Asanavičiūtė.

Debatų metu kandidatės pasakojo, kaip dirbs, jei atsidurtų opozicijoje | Stop kadras

Kas rūpinsis žmogaus teisių klausimais?

Debatuose kandidatės diskutavo ir žmogaus teisių klausimais ir akcentavo civilinės sąjungos įstatymą, kurio praeitoje Seimo kadencijoje priimti nepavyko.

„Aš tikrai užtikrinu, kad žmogaus teisių klausimai, tai, kiek tai priklausys nuo mūsų TS LKD komandos, bus tęsiami. Tam, kad žmonės Lietuvoje gyventų oriai ir kad tai nebūtų ta priežastis, dėl kurios jie norėtų išvykti“, – žadėjo TS-LKD partijos narė.

A. Armonaitė sakė netikinti, kad naujai išrinkti Seimo nariai išspręs civilinės sąjungos klausimą.

„Esu įsitikinusi, kad jeigu Seime neliks nė vieno Laisvės partijos atstovo, žmogaus teisių klausimai nebus prioritetiniai. Mes nuolatos girdėjome tokius žodžius, kaip „sutarėme partijoje nesutarti“, „neprovočiuokime“, ir kitokių dalykų per ketverius metus girdėjome. Nebenoriu eiti į praeitį. Svarbiausia yra ateitis, kuri yra nerami. <...> Kalbame apie pažangą, apie inovacijas, apie gerus atlyginimus ir t. t., bet, deja, Lietuva yra nudažyta kartu su Azerbaidžanu, Rusija ir kitomis šalimis, nesprendama šeimų klausimo“, – sakė A. Armonaitė.

Debatų metu kandidatės taip pat aptarė diasporos indėlį į Lietuvos ekonomikos augimą ir tam skirtas vyriausybės iniciatyvas, žymiai (iki 9–10 mln.) išaugusį diasporos projektų finansavimą ir jo augimo ir tęstinumo galimybes, grįžimo proceso palengvinimą tautiečiams bei jų šeimų nariams ir būdus, kaip užsienio lietuviai galėtų puoselėti ryšį su Lietuva negrįždami fiziškai.

Paskutiniams kandidačių pasisakymams debatų moderatorius, Norvegijos lietuvis, projekto „Galima ir čia“ prodiuseris ir kūrėjas Mantas Simaitis paliko klausimą apie tai, kokias teigiamas viena kitos savybes galėtų įvardyti oponentės. Kandidatės negailėjo viena kitai komplimentų ir abi kaip svarbią charakterio savybę paminėjo atkaklumą.

Debatų organizavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB), Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga (PLJS), Globalios Lietuvos lyderiai (GLL) ir projektas „Galima ir čia“.

Visą debatų įrašą žiūrėkite ir žiūrovų komentarus skaitykite [čia](#).

Užsienio reikalų ministerijos finansuojamas projektas „Siųskime laišką Lietuvai: pilietinio aktyvumo skatinimas“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.